

ORGANISAATIOTUTKIMUKSEN JATKOKOULUTUSSEMINAARI: Iloisen tieteen vakava oppitunti

Elokuun 25.—26. päivinä kokoontui joukko suomalaisia organisaatiotutkijoita seminaariin, jonka tarkoituksena oli keskustella jatko-opiskelijoiden käynnissä olevista tutkimuksista. Järjestelytoimikunnan muodostivat professori Risto Tainio ja KLT Leena Ylä-Anttila Helsingin kauppakorkeakoulusta ja KTL Arja Ropo Tampereen yliopistosta. Ulkomaisen panoksen seminaariin antoi professori Jeffrey Pfeffer Stanfordin yliopistosta. Osallistujia oli yhteensä 26. He edustivat kahdeksaa eri korkeakoulua. Seminaarin rahoittivat kauppatieteellisten yksilöiden jatkokoulutusyhteistyötoimikunta ja Helsingin kaupakorkeakoulun tukisäätiö.

Seminaarin ohjelma alkoi Risto Tainion katsauksella suomalaisen organisaatiotutkimuksen historiaan. Seuraavaksi Jeff Pfeffer alusti aiheesta "Recent developments in organization research". Samalla hän kertoi kuinka hän itse harjoittaa tutkijan ammattia. Oli mielenkiintoista kuulla, kuinka yksi alan johtavista tutkijoista suhtautuu työnsä haasteluihin ja arkeen.

Pääosan seminaarista muodostivat jatko-opiskelijoiden esitykset, jotka oli ryhmitelty seuraavien teemojen mukaan: (1) yritykset ja työ (2) organisaatiorakenteet ja niiden muodostuminen (3) johtajuus ja (4) epätasa-arvo ja diskriminointi organisaatioissa. Näistä esi-

tyksistä syntyi monipuolinen ja mielenkiintoinen läpileikkaus käynnissä oleviin projekteihin.

Seminaarista muodostui pedagogisesti mielenkiintoinen, ehkä osin iiman järjestäjien tarkoituksellista suunnittelua. Pfefferin työtavan ja suomalaisten tutkijoiden työtavan erilaisuus tuli korostetusti esiin seminaarin kuluessa. Tämä nostatti ristiriitaisia tunteita ja herätti monet osallistujista miettimään vakavasti oman tutkimuskäytäntönsä mielekkyyttä. Efektiiä korosti se, että ulkomainen vieras kommentoi hyvin niukalti suomalaisten esityksiä. Sitäkin painavammilta kuulostivat sitten hänen lopuksi antamansa vihjeet siltä, kuinka

tutkimuksessa voidaan edetä lamaanu-
matta mittavien ongelmien edessä. Hän
tilvisti sanomansa neljään kohtaan:

- Valtse selkeä *riippuva muuttuja*,
joka on mitattavissa, ja jolla on mer-
kitystä.
- Yritä kirjoittaa varhaisessa vaihees-
sa työsi johtopäätökset eli se *sanoma*,
jonka haluat tutkimuksessasi
kertoa.
- Tutkimus etenee *iteratiivisesti*: on
tärkeää ottaa se 'ensimmäinen as-
kel' eikä jäädä lamaanuneena pal-
kolle. (Esimerkiksi, älä lue ensiksi
viittäkymmentä tutkimusongelmaa-
si koskevaa tärkeää kirjaa vaan vaik-
kapa vain kymmenen ja siirry seu-
raavaan vaiheeseen.)
- Tutkimustyön pitää olla *hauskaa*.

Nämä neuvot muodostavat selkeän
kontrastin sille tavalle tehdä tutkimus-
työtä, joka näyttäisi olevan tyypillistä
suomalaisille tutkijoille. Myös jatko-
opiskelijat näyttävät saavan tartunnan
nopeasti. Puurtava, vakavan 'syvällinen'
ote työhön, ongelmien palsuttelu, katke-
ra ja kyräilevä suhtautuminen tolsiin
tutkijoihin sekä tieteellisyyden mystifi-
ointi eivät liene kovin harvinaisia asen-

teita. Käytännön muuttaminen hieman
Jeff Pfefferin antamien neuvojen suun-
taan tuskin vielä tekisi tutkimuksistam-
me 'amerikkalaista pinnallista empiris-
miä'.

Jatkokoulutuksen kehittämisen näkö-
kulmasta voidaan havaitusta työtapa-
erosta tehdä yksi johtopäätös. Yhdys-
valtalaisen yliopiston jatkokoulutusoh-
jelmassa opiskelevalle annetut neuvot
sopivat huomattavasti paremmin kuin
suomalaisille jatko-opiskelijoille, koska
siellä hän saa tuntuman alansa kirjalli-
suuteen jo luentojen ja ohjatun lukemi-
sen muodossa. Meillä perehtyminen ai-
kaisempaan tutkimukseen ja sen lues-
kelu yksinään saattaa viedä kymmeni-
sen vuotta ja tämän lueskelun tulosten
raportointi voi täyttää vältöskirjan en-
simmäiset viisisataa sivua, joskus jopa
koko kirjan. Luonnollisesti suomalainen
väittelijä on tällaisen prosessin jälkeen
'kypsempi' ja 'itsenäisempi' kuin ame-
rikkalaisen tohtorilohjelman tuote. Mut-
ta aivan liian usein hän ei koskaan tule
jaksamaan vältöskirjaan asti, tai on sen
jälkeen jo palanut loppuun.

Olisiko siis syytä panostaa enemmän
resursseja siihen, että jatko-opiskelijoil-

le järjestettäisiin Intensivisiä kursseja
tietyin rajatun substanssialueen aikai-
semmasta tutkimuksesta? Ainakin Hei-
singin kauppakorkeakoulussa jatkokou-
lutusohjelma painottuu nykyään mene-
telmäopintoihin ja perehtyminen omaan
tutkimusalueeseen jää kunkin tutkijan
yksityiseksi harrastukseksi. Tältä poh-
jalta on valkea kohdentaa tutkimustan-
sa mielekkäisiin 'riippuviin muuttujiin',
rakentaa työhön jotakin 'sanomaa', ede-
tä 'iteratiivisesti' ensimmäistä vaihetta
pidemmälle ja nähdä, kuinka 'hauskaa'
tutkimustyö voi olla.

Matinkylässä järjestetty seminaari
kiinteytti omalta osaltaan organisaatio-
tutkijoiden kotimaista yhteisöä. Samal-
la se toi kansainvälisen tuulahduksen
siitä maailmasta, jossa alan huipputu-
tutkijat elävät. Kuten professori Pfeffer sa-
noi, Suomessa on huomattava lahjak-
kuusreservi, joka on kultenkin vielä pää-
osin irrallaan kansainvälisestä keskus-
telusta. Seminaari auttoi osaltaan hah-
mottamaan niitä vaatimuksia, joita en-
tistä aktiivisempi rooli kansainvälisessä
tutkimusyhteisössä asetta.

Keijo Räsänen